

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук

Ленів Зоряни Павлівни

на дисертацію **Бегас Людмили Дмитрівни**

«Корекція заїкання дітей старшого дошкільного віку засобами театралізованої діяльності», поданої до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності

13.00.03 – корекційна педагогіка

Дисертаційна робота Бегас Л.Д. на тему «Корекція заїкання дітей старшого дошкільного віку засобами театралізованої діяльності» є цілісним науковим дослідженням, що присвячене актуальній педагогічній проблемі. Актуальність теми очевидна, оскільки всебічне сприяння реалізації внутрішнього потенціалу кожної дитини, в тому числі з заїканням, – найважливіше завдання демократичного гуманного суспільства.

Також актуальність теми є зумовлена тим, що одним із пріоритетних напрямів сучасних наукових досліджень у царині корекційної педагогіки є розв'язання питань щодо вдосконалення корекційної роботи з дітьми старшого дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення, зокрема із заїканням.

Проблема корекції заїкання у дітей повсякчас піднімається науковцями та практиками різних галузей наук: фізіологією, психопатологією, психологією і, звичайно ж, логопедією. Це пояснюється тим, що заїкання є досить розповсюдженою мовленнєвою патологією серед дитячої популяції, яка важко піддається корекції та часто дає рецидиви. Проте існуючі методи подолання заїкання, на жаль, не завжди є достатньо ефективними.

Як відомо, корекція заїкання потребує комплексного підходу та приєднання до традиційних методів окремих нетрадиційних засобів у залежності від віку дитини, форми та ступеню тяжкості порушення. У зв'язку із цим, звернення до образів театрального мистецтва як до вагомого фактору

формування особистості старшого дошкільника із заїканням є усвідомленою необхідністю.

Дисертаційна робота представлена у чіткому і логічному змісті. Актуальність, об'єкт, предмет, мета і завдання дослідження адекватно висвітлені, суперечностей у їх формулюванні немає.

Цінним у дослідженні є те, що автором експериментально доведено доцільність застосування театралізованої діяльності в процесі корекційної роботи з дошкільниками із заїканням.

Позитивної оцінки заслуговує практична новизна роботи, оскільки проведене дослідження актуалізує проблему корекції заїкання у старших дошкільників засобами театралізованої діяльності. Ефективність запропонованого механізму впливу театралізації підтверджується суттєвим зниженням проявів заїкання у дітей наприкінці проведеного експерименту.

У першому теоретичному розділі «Теоретико-методологічні засади корекції заїкання засобами театралізованої діяльності» автор аналізує загальну та спеціальну психолого-педагогічну літературу з означеної проблеми, розкриває сутність понять «театралізована гра» та «театралізована діяльність». Розкрито різні підходи науковців до етіології, механізмів і клінічних проявів заїкання, здійснено спробу аналізу існуючих традиційних і нетрадиційних методик подолання заїкання.

Схвальним є те, що дисертант ретельно розкриває можливості впливу театралізації на розвиток емоційно-вольової сфери, міміки та жестів, уяви та фантазії, темпо-ритмічної організації мовлення, а основне – на особистість старшого дошкільника із заїканням.

У другому розділі «Особливості передумов темпо-ритмічної організації мовлення дітей із заїканням, їх готовності до театралізованої діяльності» Людмилою Дмитрівною висвітлено принципи побудови та опис методики констатувального експерименту погрупованої в чотири етапи, визначено критерії оцінювання, показники та загальні рівні виконання дітьми діагностичних завдань з метою дослідження передумов темпо-ритмічної

організації мовлення дітей із заїканням та їх готовності до театралізованої діяльності.

Безумовним досягненням другого розділу було те, що обстежувались як вербальні, так і невербальні процеси у дітей із невротичною та неврозоподібною формами заїкання.

У результаті якісного та кількісного аналізу одержаних результатів було встановлено необхідність розробки спеціальної методики корекції заїкання засобами театралізованої діяльності.

У третьому розділі «Корекція заїкання засобами театралізованої діяльності» дослідження представлено теоретичне обґрунтування методики формувального експерименту, висвітлено психолого-педагогічні умови, принципи побудови та етапи корекційної роботи на нетрадиційних заняттях із дошкільниками із заїканням.

Під час формувального експерименту вирішувались такі завдання: закріпити уявлення дітей про театр, театральну виставу, вміння емоційно сприймати її; підготувати дітей до участі у театралізованій діяльності, а саме: в іграх-драматизаціях, іграх зі співами, ляльковій виставі; створити умови для театралізованої діяльності; підготувати та провести театралізовану виставу за участю дітей із заїканням, використовуючи власноруч виготовленні костюми та декорації; проаналізувати, чи сприяла театралізована діяльність процесу подолання заїкання в дітей старшого дошкільного віку.

Людмилою Бегас уперше було запропоновано авторську методику корекції усного мовлення у дітей із заїканням, що складається із підготовчого, основного та заключного етапів.

Варто відзначити, що впродовж реалізації методики акцент робився на подоланні логофобій у дітей і відволіканні від фіксованості на своєму дефекті, а виготовлення театральних атрибутів значно сприяло зрівноваженню процесів збудження та гальмування в дітей із заїканням експериментальної групи.

Продумано було те, що інсценізувалась спершу казка «Коза-дереза» у віршованій формі, а потім – казки з прозовим текстом: «Півник і двоє мишенят» і «Солом'яний бичок».

Контрольний діагностичний зріз, що мав на меті порівняння результатів дітей контрольної і експериментальної груп містив: анкетування батьків щодо виявлення змін у протіканні заїкання їхніх дітей у побутових умовах; завдання в різних комунікативних ситуаціях: 1) декламуванні, 2) переказі, 3) сюжетно-рольових іграх, 4) театралізації казки, якою завершувався формувальний експеримент.

Якісний аналіз результатів цього зрізу демонструє, що залучення дітей із заїканням до театралізованої діяльності активізує координацію роботи аналізаторної системи, сприяє розвитку сенсорних і моторних функцій старших дошкільників, мовленнєвого дихання, що сприяло формуванню темпо-ритмічної організації мовлення, а відтак – комунікативної функції.

Відзначаючи високий науково-теоретичний і емпіричний рівень дисертаційної роботи Л.Д. Бегас, доцільно звернути увагу на деякі зауваження, пропозиції та побажання:

1. У першому розділі на сторінках 44-46 дисертації дослідниця вибірково аналізує методики корекції заїкання, однак більш ширше представлення в теоретичній частині сучасних напрацювань закордонних науковців актуалізувало б застосування в дисертації диференційованих підходів у процесі діагностичної та корекційної роботи з дітьми із різними формами заїкання.

2. Доцільно було б у другому розділі роботи обґрунтувати необхідність дослідження готовності дітей із заїканням до театралізованої діяльності, окрім вивчення передумов темпо-ритмічної організації мовлення.

3. На сторінках 53-65 другого розділу дисертації викладено зміст методики констатувального етапу експерименту. Вважаємо, що більш діагностично значущим було б дослідження спершу невербальних засобів комунікації, яке представлено в змісті III і IV етапів діагностики імітаційними вправами з використанням міміки та пантоміми, а після цього – вербальних засобів із застосуванням сюжетно-рольових ігор та інсценізації казки «Ріпка», яке використовувалось, на нашу думку, надто рано, – на II етапі обстеження.

4. Робота значно б виграла, якщо би зміст методики формувального експерименту був представлений у третьому розділі схематично з кореляцією її

етапів із психолого-педагогічними умовами корекції заїкання дітей старшого дошкільного віку засобами театралізованої діяльності.

5. Можна висловити авторові побажання в наступних наукових розвідках і практичних експериментах більше застосувати імпровізацію в процесі корекційної роботи з дошкільниками із заїканням за допомогою театралізації.

Водночас, висловленні зауваження не впливають на загальну високу оцінку поданої до захисту роботи. Висновки і положення, що винесено на захист, є доведеними й обґрунтованими належним чином. Дисертація є завершеним, оригінальним та самостійним дослідженням, яке в повному обсязі вирішує поставлену наукову проблему.

Методика та основні результати дослідження широко апробовані на науково-практичних конференціях та у процесі експериментальної роботи в спеціальних дошкільних загальноосвітніх закладах для дітей із тяжкими порушеннями мовлення. Матеріали дослідження оприлюднені в достатній кількості публікацій (14) у фахових виданнях у галузі корекційної педагогіки.

Усе зазначене вище свідчить, що дисертація Людмили Дмитрівни Бегас «Корекція заїкання дітей старшого дошкільного віку засобами театралізованої діяльності» є актуальною, завершеною, самостійною, теоретично і практично важливою науковою роботою, яка відповідає вимогам ВАК України до кандидатських дисертацій, а її автор цілком заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.03 – корекційна педагогіка.

Офіційний опонент,

кандидат педагогічних наук,

проректор з наукової роботи та соціальних питань,

доцент кафедри педагогіки і професійної освіти

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

[Handwritten signature] З.П. Ленів
[Handwritten signature]
[Handwritten signature]
14 12 2016